

“COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks ette nähtud toetusmeede rahvakultuuri kollektiividele” eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel. Nimetatud sätte kohaselt kehtestab minister määrusega tingimused ja korra ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, toetusprogrammist vahendite saamiseks ning saadud vahendite kasutamiseks, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist.

COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks ette nähtud toetusmeede **laulu- ja tantsupeo liikumises osalevatele kollektiividele** kehtestati kultuuriministri 30.04.2020 määrusega nr 7¹. Käesoleva määruse eesmärk on sisuliselt laiendada eelnimetatud toetusmeedet koorilaulu, orkestrimängu, rahvatantsu, rahvamuusikat, folkloori, harrastusteatri ja käsitööd viljelevatele **rahvakultuuri kollektiividele**. Õigusselguse ja arusaadavuse eesmärgil tehakse seda uue määruse, mitte olemasoleva määruse muudatusena.

Laulu- ja tantsupeo juhendajate toetusmeetme suurus oli 0,6 miljonit eurot ja taotlusi rahuldati 120768 euro ulatuses (261 taotlust). Eesti Rahvakultuuri Keskuse poolt kogutud andmete alusel on regulaarselt tegutsevaid rahvakultuuri kollektiive üle 3700. Käesoleva määrusega kehtestatava rahvakultuuri kollektiivide toetusmeetme suurus on 50 000 eurot.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste asekanstler Merilin Piipuu (merilin.piipuu@kul.ee, 628 2210), rahvakultuurinõunik Eino Pedanik (eino.pedanik@kul.ee, 628 2227) ning õigus- ja varahaldusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, 628 2225).

Eelnõu ja seletuskirja ei ole keeleliselt toimetatud.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse koostamisel on arvestatud Vabariigi Valitsuse 28.04.2020 määruses nr 31 „COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi ja sellest tuleneva eriolukorra mõju leevendamiseks ette nähtud toetusmeetmete üldtingimused“ (edaspidi *Vabariigi Valitsuse üldtingimuste määrus*) toodud nõuetega.

Eelnõu koosneb neljast peatükist ja üheteistkümnest paragrahvist.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/115052020013>

Eelnõu § 1 määratleb määruse **reguleerimisala**. Määrusega kehtestatakse COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks ette nähtud toetusmeede koorilaulu, orkestrimängu, rahvatantsu, rahvamuusikat, folkloori, harrastusteatri ja käsitööd viljelevatele rahvakultuuri kollektiividele (edaspidi *kollektiiv*).

Toetuse andmise eesmärgiks on panustada Eesti vaimse kultuuripärandi elujõulisuse tagamisse. Eesti on ühinenud 2006. aastal UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga². Vaimne kultuuripärand väljendub järgmistes valdkondades (artikli 2 lõige 2):

- a) suulised traditsioonid ja väljendusvormid, kaasa arvatud keel kui vaimse kultuuripärandi edasiandmise vahend;
- b) esituskunstid;
- c) kogukondlik tegevus, rituaalid ja pidulikud sündmused;
- d) looduse ja universumiga seotud teadmised ja tavad;
- e) traditsioonilised käsitööoskused.

Käesolev toetusmeede on seotud punktides a, b ja e loetletud valdkondade kriisi leevendamisega. Eesti rahvakultuur saab püsida ainult senikaua, kuni leidub harrastajaid ning haritud ja motiveeritud juhendajaid. Eriolukorrast tingitult on kohaliku omavalitsuse üksused vähendanud kollektiivide toetusi, s.h töötasusid. Samuti ei suutnud paljude kollektiivide liikmed töökaotuse ja raske majandusliku olukorra tõttu panustada liikmemaksu või osalustasu näol kollektiivide tulubaasi. Määrusega soovitakse säilitada maksimaalne juhendajate tööhõive ja kollektiivide jätkusuutlikkus olukorras, kus kollektiivide tulu on vähenenud.

Laulu- ja tantsupeo kollektiivjuhtide kriisabi toetusmeetmes oli kitsendus toetuse taotlejatele ehk kollektiiv pidi olema saanud Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA kaudu tegevustoetust 2019. aastal. Tulenevalt kollektiivjuhtide tagasisidest on käesoleva eelnõuga nimetatud kitsendusest loobunud, sest laulu- ja tantsupeo liikumises osalevate kollektiivide tegelik hulk on suurem.

Eelnõu § 2 sätestab **toetusmeetme eesmärgi**.

Toetuse eesmärk on toetada rahvakultuuri kollektiive (näiteks koorid, orkestrid, rahvatantsurühmad, rahvamuusika kollektiivid, folkloorirühmad, harrastusteatriühmad ja käsitööringid) nende juhendamiseks vahetult seotud isiku või isikute (koorijuht, abidirigent, kontsertmeister, klaverisaatja, orkestrijuh, rahvatantsujuht, rahvamuusikakollektiivi juht, harrastusteatri juht, folkloorirühma juht, käsitööringijuht) (edaspidi *juhendaja*) tööjõukulude katmisel või hüvitamisel.

Toetuse andmise tulemusena on tagatud kollektiivide majanduslik jätkusuutlikkus ja juhendajate tööhõive.

Määruse rakendamise eest vastutab Eesti Rahvakultuuri Keskus (edaspidi *toetuse andja*).

Eelnõu § 3 sätestab **nõuded taotlejale**. Tegemist on nõ taotleja kvalifitseerimise nõuetega. Toetust makstakse rahvakultuuri valdkonnas tegutsevale kollektiivile, kes käib regulaarselt koos. Eesti

² <https://www.riigiteataja.ee/akt/980899>

Rahvakultuuri Keskuse poolt kogutud andmete alusel on regulaarselt tegutsevaid rahvakultuuri kollektiive üle 3700.

Taotlejaks võib olla juriidilise isikuna tegutsev kollektiiv või muu juriidiline isik või kohaliku omavalitsuse üksus, kui kollektiiv tegutseb juriidilise isiku või kohaliku omavalitsuse üksuse või tema ametiasutuse hallatava asutuse juures (edaspidi *taotleja*). Seega võib toetust taotleda mistahes eraõiguslik või avalik-õiguslik juriidiline isik.

Taotleja tulu peab perioodil 13.märts 2020. aastal kuni 31. maini 2020. aastal olema vähenenud või ta peab olema juhendaja töötasu vähendanud või kaotanud.

Taotlejal peab olema kehtiv leping juhendajaga enne eriolukorra väljakuulutamist.

Taotleja ei tohi olla saanud toetust kultuuriministri 30. aprilli 2020. a määruse nr 7 „COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks ette nähtud toetusmeede laulu- ja tantsupeo liikumises osalevatele kollektiividele” alusel.

Lisaks eeltoodule peab taotleja vastama järgmistele tingimustele:

- ta ei ole pankrotis, likvideerimisel ega sundlõpetamisel ning tal ei ole kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust;
- tal puuduvad riiklike maksude maksuvõlad enne 12. märtsi 2020. a või need on taotluse esitamise ajaks tasutud või ajatatud;
- tal ei ole majandusaasta aruande ja maksudeklaratsioonide esitamise võlga;
- juhul kui toetuse andja on teinud taotleja suhtes varasemalt toetuse tagasinõudmise otsuse, ei tohi tal olla otsuse kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus tähtjaks tagasi maksmata.

Eelnõu § 4 sätestab nõuded taotlusele.

Taotleja esitab toetuse saamiseks taotluse ja järgmise teabe:

- 1) andmed taotleja kohta;
- 2) andmed juhendaja kohta (nimi, isikukood või sünniaeg, aadress või e-posti aadress);
- 3) põhjendused ja tõendid perioodil 13. märtsist 2020. aastal kuni 31. maini 2020. aastal kollektiivi tulu vähenemise kohta või juhendajale töötasu või tasu vähendamise või kaotamise kohta;
- 4) koopia juhendajaga enne eriolukorra väljakuulutamist sõlmitud lepingust (näiteks tööleping, teenuse osutamiseks sõlmitud võlaõiguslikust leping) või esitatud arvetest ning koopiaid juhendajale perioodi 1.10.2019 kuni 12.03.2020 eest väljamakstud töötasu või tasu kohta (näiteks palgalehed, kontoväljavõtted);
- 5) teave Eesti Töötukassa töötasu hüvitise meetmest saadud või taotletava hüvitise suuruse kohta või kui meetmesse ei pöördutud või sinna ei kvalifitseeritud, siis vastav põhjendus;
- 6) volikiri, kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel ja volitus ei ole antud toetuse andja toetuste taotlemise e-keskkonna (edaspidi e-keskkond) kaudu.

Kui taotleja on taotlenud samadele kuludele toetust samal ajal mitmest COVID-19 abimeetmest, kohaliku omavalitsuse üksuselt või muudest riigieelarvelistest (nt Haridus- ja Teadusministeerium), Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, peab taotluses olema esitatud sellekohane teave taotletava või eraldatud hüvitise suuruse kohta.

Eelnõu § 5 sätestab **taotluse esitamise nõuded**.

Taotlusvooru eelarve kinnitab kultuuriminister käskkirjaga.

Taotluste esitamise tähtajast ja eelarvest teavitab toetuse andja oma veebilehel vähemalt seitse kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva.

Taotluse peab esitama esindusõiguslik isik e-keskkonna kaudu. Toetuse andja kinnitab taotluse kättesaamist.

Kui taotluse esitamisel esineb e-keskkonnas tehniline viga, mis takistab taotluse tähtaegset esitamist, loetakse taotluse esitamise tähtpäevaks järgmine tööpäev pärast vea likvideerimist.

Eelnõu § 6 sätestab **toetuse suuruse**.

Toetuse suurus on kuni 70% juhendaja perioodi 1.10.2019 kuni 12.03.2020 keskmisest brutotöötasust või brutotasust, millele toetuse andja lisab sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksu. Toetuse suuruse maksimummäär on 1000 eurot brutosummana ühe juhendaja ja ühe kalendrikuu kohta, millele toetuse andja lisab sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksu.

Toetust võib maksta perioodi 13.03.2020 kuni 31.05.2020 eest.

Toetuse suurust on õigus põhjendatult vähendada, kui toetuse saaja saab toetust teisest kriisileevendusmeetmest.

Kui koguvajadus ületab kinnitatud eelarvet, vähendatakse kõikide taotlejate toetust võrdselt teatud protsendi võrra, kuni taotlejatele eraldatav summa saab võrdseks kinnitatud eelarvega.

Eelnõu § 7 reguleerib **taotluste menetlemist**.

Taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 15 tööpäeva alates taotlusvooru sulgemisest.

Taotluste menetlemiseks moodustab toetuse andja komisjoni, mille koosseis avalikustatakse toetuse andja veebilehel.

Komisjon teeb Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktorile ettepaneku taotluse rahuldamise ning põhjendatud juhtudel osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta.

Taotluse tähtaja jooksul esitamata jätmisel jäetakse taotlus läbi vaatamata.

Kui taotluse esitamise tähtaja on taotleja ületanud mõjuval põhjusel, võib toetuse andja oma algatusel või taotleja taotluse alusel tähtaja ennistada haldusmenetluse seaduse §-s 34 sätestatud korras.

Taotluse menetlemise käigus võib toetuse andja nõuda taotlejalt selgitusi, lisainformatsiooni, taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge või selles esinevad puudused. Taotlejale edastatakse e-keskkonna kaudu vastavasisuline teade, milles on kirjeldatud asjaolud, mis vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisateavet, ning märgitud tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks.

Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja anda taotlejale kuni viis tööpäeva, mil peatub taotluse menetlemise aeg. Toetuse andja jätab taotluse läbi vaatamata, kui taotleja ei ole tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud, ning teavitab sellest taotlejat e-keskkonna kaudu kümne tööpäeva jooksul alates käesolevas lõikes toodud tähtaja saabumisest. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Toetuse andja tunnistab taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks juhul, kui on täidetud kõik käesoleva määruse § 3 ja 4 sätestatud nõuded.

Eelnõu § 8 reguleerib **taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimusi ja korda.**

Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse teeb Eesti Rahvakultuuri Keskuse direktor.

Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse juhul, kui

- 1) taotleja ja/või taotlus ei vasta kasvõi ühele määruse § 3 ja 4 sätestatud tingimustele või taotletud toetuse summa ei vasta määruse § 6 sätestatule või teistele käesolevas määruses nimetatud nõuetele;
- 2) taotleja mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist;
- 3) taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamisega;
- 4) taotleja ei võimalda taotluse nõuetele vastavust kontrollida.

Eelnõu § 9 reguleerib **toetuse maksmist**. Toetus makstakse välja kümne tööpäeva jooksul toetuse eraldamise otsustamisest arvates.

Eelnõu § 10 kohaselt esitab toetuse saaja toetuse andjale **aruande**. Aruanne peab sisaldama:

- 1) tegevusaruannet toetuse mõjust toetuse saaja jätkusuutlikkusele;
- 2) tõendeid tööjõukulude väljamaksmisest juhendajale perioodi 13. märts 2020. aasta kuni 31. mai 2020. aasta eest vähemalt 70% ulatuses perioodi 1.10.2019 kuni 12.03.2020 eest väljamakstud keskmisest töötasust või tasust.

Aruanne tuleb esitada e-keskkonna kaudu ettenähtud tähtajaks.

Toetuse andja menetleb aruannet kuni 30 tööpäeva esitamisest arvates.

Eelnõu § 11 reguleerib **toetuse tagasinõudmist**. Toetuse andja võib toetuse taotlejalt tagasi nõuda, kui:

- 1) toetuse saaja on esitanud taotlemisel ebaõigeid andmeid või ebaõiget teavet või toetuse eraldamise aluseks olevaid andmeid või teavet varjanud;
- 2) toetuse saaja pole esitanud aruannet toetuse rahuldamise otsuses märgitud kuupäevaks;
- 3) toetuse saaja suhtes algatatakse toetuse kasutamise perioodil pankroti- või likvideerimismenetlus.

Toetuse saaja peab tagasinõutud toetuse tagasi maksma 60 kalendripäeva jooksul otsuse kehtima hakkamise päevast alates.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Kollektiivide toetamine ja juhendajate tööhõive ning tasude tagamine kindlustab Eesti vaimse kultuuripärandi elujõulisuse. Valdkonna esindusorganisatsioonide sõnul on vaimse kultuuripärandi elujõulisus ja laulu- ja tantsupeo jätkusuutlikkus lähitulevikus küsitav, sest juhendajate keskmine vanus on kõrge ja noorte pealekasv on tagasihoidlik. Seega riigipoolne tähelepanu ja toetus valdkonnale on ülimalt oluline ja seda eriti kriisiajal.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse eraldamisega hakkab tegelema Eesti Rahvakultuuri Keskus, kellel on selleks vajalik kompetents. Eelnõu rakendamisega ei kaasne toetuse andjale lisakulusid. Rakendamiseks vajalikud vahendid on toetuse andjale eraldatud kriisiabi paketi raames riigieelarvest. Eelnõu rakendamisega seotud eeldatavad tulud avalduvad toetuse saaja majandustulemustes ja jätkusuutlikkuses.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras ehk haldusmenetluse seaduse § 93 lõike 2 kohaselt kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu koostamisel on konsulteeritud valdkonna organisatsioonidega (Eesti Laulu- ja tantsupeo SA, Eesti Kooriühing ja Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts, Eesti Rahvakultuuri Keskus, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit, Eesti Harrastusteatri Liit, Eesti Rahvamajade Ühing, Eesti Folkloorinõukogu). Eelnõu ei ole kooskõlastatud eelnõude infosüsteemi kaudu ministriumidega. Eelnõu kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 17.09.2020 istungil.

Tõnis Lukas
Minister

Tarvi Sits
Kantsler